

Programma 03 Natuur, water en milieu

Provincie Noord-Brabant

Algemeen beeld van het programma

De opgaven Verbindend Water, Milieu en Gezondheid, Uitnodigend Groen en ORO, VTH, Externe veiligheid dragen bij aan een duurzame fysieke leefomgeving van Brabant. Duurzaamheid bereiken we enerzijds door zuinig te zijn op de fysieke leefomgeving en daarin kader stellend en toetsend op te treden. Dit past ook bij onze wettelijke taken op deze terreinen. We gaan echter nog een stap verder en zijn mede vormgever van duurzaamheid. Daarbij gaan we uit van een systeemaanpak, hierin stelt de fysieke ondergrond van bodem en water voorwaarden voor uitgebalanceerd gebruik. Dit werkt bijvoorbeeld door in de (on)mogelijkheden voor natuurherstel of principes voor water- en bodem inclusief beheer van agrarische gronden. Daarmee raakt het direct aan de gebruikers en het gebruik. Niet enkel in beperkende zin, maar juist ook uitnodigend en perspectiefrijk. Zo is een vitale bodem en vooral een gezond watersysteem de drager van een circulaire economie en duurzame agrofood. We voeren de strategische opgaven en bestuursopdrachten uit door slim mee te bewegen met initiatieven vanuit de samenleving. Daarnaast zoeken we naar synergie, waarbij we de uitvoering van de bestuursopdrachten en maatschappelijke opgaven elkaar laten versterken. Samen met de waterschappen en Brabant Water hebben we bijvoorbeeld een wateragenda gemaakt om de wateropgave gezamenlijk kracht bij te zetten richting de Provinciale omgevingsvisie. Programma 03 is opgebouwd uit vier productgroepen, 03.01 Water, 03.02 Milieu, 03.03 Natuur en 03.04 GOB. Op de volgende bladzijden is de tabel beleidsprestaties met verantwoording per prestatie opgenomen, gevolgd door een nadere toelichting per productgroep.

Wat heeft het gekost?

De totale onderbesteding (lasten) bedraagt €0,5 mln. en wordt met name verklaard door:

- STUW (ca. € 4 mln. onderbesteding), er zijn minder beschikkingen verleend aan de waterschappen dan verwacht (volgt begin 2018);
- Milieu, onderbesteding €0,5 mln.;
- Natuur, onderbesteding € 13,5 mln. (Projecten Dienst Landelijk Gebied, SNL beheer , PAS en Natura 2000 projecten en Groen blauwe diensten (Stika));
- GOB, overschrijding €18,8 mln, In de tweede helft van 2017 heeft nog een aantal aankopen van gronden plaatsgevonden die niet voorzien waren bij Burap 2017, waardoor een overschrijding van €12,4 mln. optreedt (gedekt door GOB fonds / rijkmiddelen). Verder heeft een afwaardering op voorraad gronden plaatsgevonden van €6,4 mln.

De afwijking op baten bedraagt € 24,7 mln positief en wordt verklaard door de boekwinsten die gerealiseerd worden bij verkoop van gronden. In de tweede helft van 2017 hebben nog een aantal verkopen plaatsgevonden welke niet voorzien waren bij Burap 2017, waardoor flink meer opbrengst/winst gerealiseerd is die weer ingezet wordt voor grondaankopen NNB. Daarnaast betreft een deel van de baten dekking (€13,3 mln.) uit de doeluitkering Grond voor Grond (rijksmiddelen).

03 Natuur, Water en Milieu

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil <i>begr- realisatie</i>
Programmalasten	135.049	169.979	170.394	-415
Toegerekende organisatiekosten	13.844	14.612	13.738	874
Totaal lasten	148.893	184.591	184.132	459
Totaal baten	15.415	24.221	48.942	24.721
Saldo van baten en lasten	-133.478	-160.369	-135.190	25.180

Natuur, water en milieu op hoofdlijnen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

PS hebben op 8 juli een besluit genomen over de versnelling van de transitie van de veehouderij (zie verder 02.02 Agrofood). Door de genomen maatregelen neemt de stikstofdepositie op N2000-gebieden af en dat komt direct de biodiversiteit ten goede.

Het natuurbeleid zoals vastgelegd de beleidsvisie Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) is geëvalueerd en geactualiseerd. Het gaat met name om een versnelling van de grondverwerving voor het Natuurnetwerk Brabant (NNB), het intensiveren van maatregelen om de biodiversiteit te versterken en het intensiveren van het verbinden van de natuur met de samenleving. Nadat in 2016 de kaders voor de realisatie van de PAS-herstelmaatregelen zijn bepaald, is in 2017 de grondverwerving voor en uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen volop in uitvoering gekomen.

De bestuursopdracht Sturingsmogelijkheden Vitale bodem is uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Met de vijf grootste Brabantse steden zijn Green Deals en een Betonakkoord afgesloten. Daar zijn we in 2017 voortvarend mee aan de slag gegaan.

Met de provincie Limburg hebben we in een brede overheidscoalitie van waterschappen en gemeenten de ambitie uitgesproken en de eerste stappen gezet om als koploper versneld aan de slag te gaan met Ruimtelijke Adaptatie.

GS hebben de investeringsfondsen van de provincie (waaronder het GOB) laten evalueren. Daaruit blijkt dat de fondsen voorzien in een maatschappelijke behoefte.

Ondanks bovenstaand pakket van maatregelen is de kwaliteit van de Brabantse natuur, water en bodem nog niet op het niveau dat de provincie voor ogen heeft. Wel dient opgemerkt te worden dat de uitvoering van maatregelen en natuurbeleid met partners in 2017 steeds meer vorm krijgt.

Aan de bestuursopdracht integrale aanpak VTH is uitvoering gegeven. Samen met de VTH partners wordt in het Brabants Platform Omgevingsrecht (BPO) samengewerkt op drie onderwerpen; zorgvuldige veehouderij, Samen Sterk in Brabant en asbestverwijdering. Verder is gestart met het evaluatie-onderzoek van de 'Kaderstellende nota Handhavingskoers 2013-2016'.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Beleidsnota	Prestaties met indicatoren	Is de prestatie in 2017 gerealiseerd?
03.01 Water		
<u>Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021</u> Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016		
	Vastleggen Brabantbrede ambities en maatregelen mbt klimaat (de klimaatagenda) (indicator:opgestelde klimaatagenda, onderzoeksagenda,	Gerealiseerd. Het Klimaatportaal is eind 2017 in concept opgeleverd en wordt in het eerste kwartaal van 2018 openbaar gemaakt. Het opstellen van de hieraan gekoppelde klimaatmonitor loopt parallel met de ontwikkeling van de landelijke monitor

	<p>subsidieregeling, klimaatportaal) Streefwaarde 1</p>	<p>Ruimtelijke Adaptatie; de oplevering van het concept is voorzien in het tweede kwartaal van 2018. Onze provinciale klimaatagenda met een bijbehorend uitvoeringsprogramma wordt mede ondergebracht op de schaal van Zuid Nederland; voltooiing hiervan vindt plaats in het eerste kwartaal van 2018. Onze Brabantse aanpak van klimaatadaptatie heeft een plek gekregen in voorontwerp-omgevingsvisie, met name in het hoofdstuk klimaatproof. Op 15 december 2017 hebben de Staten middelen ter beschikking gesteld voor het dossier 'Naar een klimaatbestendig Brabant' (documentnummer 4274060). De openstelling van een subsidieregeling voor het (laten) doen van klimaatstresstesten is voorzien in mei 2018.</p>
	<p>Ondersteunen van initiatieven met een positieve bijdrage aan een duurzame leefomgeving door burgers en bedrijven (samen met milieu) (indicator: cofinanciering bevorderen burgerinitiatieven, inzet duurzaamheidsscan als instrumentarium) Streefwaarde 2</p>	<p>Deze prestaties worden met name geleverd in de vorm van een duurzaamheidsscan en worden verantwoord onder programma Milieu en Gezondheid. Vanuit het programma Verbindend Water zijn met name binnen het dossier klimaatadaptatie (zie de rij hierboven) activiteiten geformuleerd die initiatieven van onderop bevorderen.</p>
	<p>Doorlopen beleidscyclus PMWP 2016-2021 (indicator: in beeld brengen toestand milieu en water, rapporteren jaarlijkse voortgang PMWP) Streefwaarde 1</p>	<p>Gerealiseerd. Op 13 oktober 2017 is de website Brabant InZicht 'live' gegaan en aan PS gepresenteerd, vergezeld van de statenmededeling 'Toestandsrapportage Natuur, Water en Milieu' d.d. 10 oktober 2017 (documentnummer 4253983). Deze website is de interactieve en actuele toestandsrapportage van Natuur, Water en Milieu. Via de statenmededeling 'Voortgangsrapportage 2016 Provinciaal Milieu- en Waterplan' (d.d. 25 september 2017 en documentnummer 4254435) zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021. Er volgen geen separate voortgangsrapportages PMWP meer.</p>
	<p>Actualisatie verordening Water (indicator: rapportage) Streefwaarde is bij bestuursrapportage 2017 doorgeschoven van 1 in 2017 naar 1 in 2018</p>	<p>De laatste herziening van de verordening heeft plaatsgevonden eind 2015 (2e wijziging) de voorbereiding en afstemming heeft meer tijd gekost waardoor voorziene behandeling in PS is verschoven naar het tweede kwartaal van 2018.</p>

	<p>De grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan de eisen van de Kaderrichtlijn water (KRW) (indicator: % waterlichamen dat voldoet aan de KRW eisen (100% in 2027) Streefwaarde 50.</p>	<p>Deze streefwaarde wordt niet gehaald. Binnen de systematiek van de KRW moeten alle aspecten van waterkwaliteit gerealiseerd zijn voordat een waterlichaam aan de eisen voldoet (one out, all out). Daarmee is de opgenomen streefwaarde niet realistisch; de maatregelen die provincie, waterschappen en andere betrokkenen treffen, zijn gericht op 100% doelrealisatie in 2027 (alle waterlichamen moeten dan aan de waterkwaliteitsdoelstellingen voldoen). Op deelaspecten van waterkwaliteit (doorzicht, macrofauna etc) leidt dit tot verbeteringen, zonder dat dit in het totaaloordeel zichtbaar wordt. Veelal is een te hoog nutriëntengehalte (nitraat en fosfaat) de beperkende factor in het realiseren van de waterkwaliteitsdoelstellingen. In de evaluatie PMWP (in 2018) wordt nagegaan of een andere, wellicht meer gedifferentieerde indicator kan worden geformuleerd.</p>
	<p>Wijst in het landschap herkenbaar (indicator: aantal nieuwe locaties waar wijst herkenbaar is als geologisch fenomeen) streefwaarde 5 in 2021.</p>	<p>Conform planning. Voor wijstherstel zijn inmiddels voldoende potentiële locaties in beeld waar wijstherstel mogelijk is. De daadwerkelijke uitvoering kost veel voorbereidingstijd, o.a. door grondverwerving. Een deel van de realisatie wordt bij het GOB-instrumentarium ondergebracht zodat het wijstherstel kan worden gecombineerd met natuurherstel. Zo worden middelen en instrumenten optimaal benut. Wijstherstel past binnen een bredere regionale ambitie om te komen tot een Geopark Peelhorst; in de streek zijn hiertoe verschillende projecten in voorbereiding.</p>
	<p>Vennen hebben een goede ecologische toestand (indicator: aantal herstelde vennen met een goede ecologische toestand) Streefwaarde 5 in 2018</p>	<p>Conform planning. De voorbereidingen zijn getroffen om venherstel te realiseren, o.a. door in beeld te brengen welke vennen hiervoor in aanmerking komen. Eind 2017 is de POP3 regeling voor Biodiversiteit opengesteld met venherstel als onderdeel. Er zijn diverse aanvragen binnengekomen die momenteel worden beoordeeld.</p>
	<p>Voldoende zwemmogelijkheden van voldoende kwaliteit (indicator: % zwemwaterlocaties dat voldoet). Streefwaarde 100%</p>	<p>Streefwaarde is in 2017 opnieuw gerealiseerd. Alle 97 natuurzwemwaterlocaties voldoen, waarvan 86 locaties zelfs een uitstekende zwemwaterkwaliteit hebben.</p>

	Geen onaanvaardbare hinder door wateroverlast (indicator: mate waarin wordt voldaan aan de normen wateroverlast uit de verordening water) streefwaarde 100	Gerealiseerd, het regionale watersysteem voldoet vrijwel overal aan de normen voor wateroverlast. Waterschappen hebben hierover gerapporteerd en de uitkomsten zijn verwerkt in de statenmededeling van 21 maart 2017 (documentnummer 4166206): "Aanpak wateroverlast, voortgangsrapportages regionaal watersysteem en voortgangsrapportages regionale waterkeringen". Met de waterschappen zijn in 2017 de gezamenlijke uitgangspunten voor de toetsronde in 2018 bepaald.
	Een goede kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de vaarwegen (indicator: % vaarwegen (incl kunstwerken en oever) dat voldoet aan de eisen) Streefwaarde 100	Niet gerealiseerd. Er is sprake van achterstanden in het (bagger)onderhoud van de kanalen in West-Brabant. Onderzoek naar de aard en omvang van de knelpunten en de mogelijke oplossingsrichtingen bevinden zich in de eindfase. Voorzien wordt dat een extra provinciale beheerbijdrage aan de vaarwegen middels een begrotingswijziging (BURAP 2018) wordt geëffectueerd.
	Uitvoeren samenwerkingsovereenkomst met waterschappen (STUW) (indicator: voortgang (programmering en uitvoering door waterschappen, in 2021 gereed)). Streefwaarde continu	Conform planning. Bestuurlijk hebben GS en de NoordBrabantse WaterschapsBond de voortgang besproken en beheersmaatregelen in gang gezet om de prestatieafspraken tijdig te realiseren. In 2018 zal een midterm review plaatsvinden waarvoor de eerste voorbereidingen zijn getroffen. In het licht van STUW (de derde bestuursovereenkomst met de waterschappen) is het goed om ook te melden dat de afronding van de meest complexe projecten uit de Tweede bestuursovereenkomst tussen provincie en waterschappen in 2017 bijna volledig is gerealiseerd (en de resterende projecten uit BO2 conform afspraak in 2018 worden afgerond).
	Uitvoeren overige KRW maatregelen (indicator: * cofinancieren en openstellen projecten Schoon Water voor Brabant * cofinancieren projecten verminderen nutriënten emissies * uitvoeren maatregelen rondom grondwaterwinningen * jaarlijkse rapportage Brabantse Wal * uitvoeren beleidsinhoudelijke onderzoeken) Streefwaarde diverse openstellingen en rapportages	Conform planning, de twee deelprojecten van Schoon Water voor Brabant en vermindering nutriënten emissies lopen conform planning. De werving van nieuwe deelnemers en het organiseren van bijeenkomsten is op schema. Het uitvoeren van maatregelen rondom grondwaterwinningen wordt in gang gezet via de uitvoeringsovereenkomst. De jaarlijkse rapportage Brabantse Wal is opgeleverd, werkzaamheden lopen volgens planning en eerste resultaten zijn zichtbaar.

	<p>Uitvoeren zwemwaterbeleid, inclusief het uitvoeren van onderzoeken nav acute en opkomende problemen (indicator: aantal jaarlijks onderzoeken zwemwaterkwaliteit) Streefwaarde 2</p>	<p>Niet gerealiseerd. Er zijn geen onderzoeken naar zwemwaterkwaliteit uitgevoerd, omdat daar geen noodzaak toe was. Wel lopen er 2 andere onderzoeken die het vermelden waard zijn. Het onderzoek naar waterkwaliteit verbeterende maatregelen vindt medio 2018 plaats. In het voorjaar 2018 wordt bovendien het systeem om zwemmersjeuk vroegtijdig te signaleren opgeleverd; het bestaat uit een beslisboom aan de hand waarvan eenduidig toezicht en handhaving mogelijk is, plus een beknopt beheeradvies om zwemmersjeuk te voorkomen.</p>
	<p>Beheren en onderhouden provinciale vaarwegen (indicator: aantal jaarlijkse controles van uitvoering en voortgang door Brabantse Delta obv raamovereenkomst) Streefwaarde 1</p>	<p>Gerealiseerd. Jaarlijks worden twee gesprekken gevoerd met Waterschap Brabantse Delta. In april is er een eerste gesprek geweest over de jaarafrekening 2016 en de te verwachten investeringskosten. Afgelopen december heeft het tweede gesprek plaatsgevonden over de resultaten 2017, de begroting 2018 en het investeringsplan voor 2018.</p>
	<p>Renoveren meetnetten grondwater en uitvoeren reguliere monitoring (indicator: Grondwaterbuizen worden gerenoveerd en meetapparatuur vervangen, geactualiseerd meetnet om monitoring voort te zetten) Streefwaarde renovatie en reguliere monitoring</p>	<p>Gerealiseerd. Renovatie van grondwaterstandsmeetnet is conform planning eind september 2017 gerealiseerd. De reguliere monitoring is van start gegaan en loopt conform gestelde eisen.</p>
	<p>Waterkwaliteit van diepe vml zandwinplassen verbeteren (indicator: aantal plassen met verbeterde toestand, in eerste instantie is onderzoek nodig) Streefwaarde 0</p>	<p>Waterkwaliteit van diepe vml zandwinplassen verbeteren (indicator: aantal plassen met verbeterde toestand, in eerste instantie is onderzoek nodig) Streefwaarde 0</p>
	<p>Stimuleren van en toezicht houden op verbetering regionale keringen door waterschappen (indicator: voortgang verbeterplannen en uitvoering 271 km regionale keringen). Streefwaarde continu</p>	<p>Conform planning. In totaal moet nog 27,2 km aan regionale keringen worden verbeterd. Bij waterschap Aa en Maas zijn alle keringen inmiddels op orde. Bij waterschap De Dommel resteert de verbetering van 5,8 km en bij waterschap Brabantse Delta 21,4 km. Een actualisatie van de Verordening Water waarin enkele zaken rondom regionale keringen worden geregeld naar aanleiding van de voortgangsrapportage van de waterschappen is in gang gezet. Een en ander is toegelicht in de statenmededeling d.d. 21 maart 2017 (documentnummer 4166206): "Aanpak wateroverlast, voortgangsrapportages</p>

		regionaal watersysteem en voortgangsrapportages regionale waterkeringen".
	Uitvoeren wettelijke taak grondwaterbeheer (indicator: voortgang afhandelen schade wateronttrekkingen). Streefwaarde continu	Afhandeling schadezaken vindt plaats door de omgevingsdiensten (8 in behandeling en 4 zaken afgehandeld in 2017).
	Kennisontwikkeling grondwater (indicator: aantal opgestelde ondergrondmodellen). Streefwaarde 1	Gerealiseerd. Grondwater modellering loopt volgens planning. H3O+ model De Kempen is opgeleverd in 2017. Brabant model wordt geactualiseerd, dit loopt door in 2018
	Uitwerken Waterbeschikbaarheid Noord-Brabant (indicator: voortgang waterbeschikbaarheid in beeld (2021 gereed)) Streefwaarde start	Conform planning. De acties met betrekking tot waterbeschikbaarheid hebben onder andere geleid tot robuustheidskaarten die inzicht geven in de waterbeschikbaarheid. Verdere invulling van waterbeschikbaarheid loopt conform planning wat moet leiden tot een beeld van waterbeschikbaarheid in 2021.
	Uitvoeren Deltaprogramma Maas (indicator: Brabantse koploperprojecten rivierverruiming). Streefwaarde start 2 MIRT-verkenningen	Gerealiseerd. De uitwerking van de twee MIRT-verkenningen in Brabant (Ravenstein-Lith en Oeffelt) ligt op schema. Voor beide projecten geldt o.a. dat via een selectie-proces een adviesbureau aangetrokken is. Het MIRT-onderzoek voor het Maasoeverpark is nagenoeg afgerond. Er wordt nu gewerkt aan een voorstel om tot een MIRT-verkenning te komen. Voor wat betreft de Lange termijn ambitie Rivieren is in 2017 in het regioproces bedijkte Maas verder gewerkt aan maatregelpakketten en afweegkader. In 2018 moet dit leiden tot afspraken tussen rijk en regio's over rivierverruiming.

	<p>Financieren van maatregelen in het kader van Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ) en initiatieven voor omgaan met waterbeschikbaarheid (indicator: voortgang vaststelling en openstelling provinciale subsidieregeling en bijdrageverordening). Streefwaarde continu.</p>	<p>Er is in 2017 een nieuwe regeling voor waterschappen vastgesteld (mede in relatie tot STUW) en de regeling voor overige doelgroepen (3e openstelling) is opengesteld. De uitgaven van provinciale DHZ-middelen en DHZ-Rijksmiddelen (via bijdrageverordening van de provincie) door de waterschappen bleven in 2017 nog achter t.o.v. de programmering. Dit komt aan de orde in de MidtermReview DHZ 2018.</p>
	<p>Cofinancieren en afdekken risico's verzilting Volkerak Zoommeer (indicator: Beïnvloeding besluitvorming verzilting Volkerak-Zoommeer + uitvoering bestuursovereenkomsten Zoetwater Zuidwestelijke Delta). Streefwaarde continu.</p>	<p>Het regeerakkoord van het nieuwe kabinet Rutte III biedt aanknopingspunten voor stappen in de besluitvorming van de rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer, daarop zal in 2018 samen met provincies Zeeland en Zuid-Holland worden ingezet. In 2017 heeft succesvolle aanbesteding plaatsgevonden van het project Roode Vaart, waaraan de provincie substantieel financieel bijdraagt.</p>
	<p>Initiëren en deelnemen aan regionale samenwerkingsverbanden (indicator: Inrichten organisatie Connecting Delta en Waterpoort). Streefwaarde continu.</p>	<p>Voor Waterpoort was 2017 een zeer succesvol en vruchtbaar jaar. Er zijn concrete resultaten geboekt op de thema's: Riviercruisemarkt, Waterbus, regionale pontverbindingen, Zuiderwaterlinie en Stelling van Willemstad, Jaar van de Biet, Waterpoort Academy, Cursus Gastheerschap, Waterpoort Weekend, Nationaal Park NL Delta Biesbosch – Haringvliet en vele projecten en activiteiten. De bestuursopdracht 'Connecting Delta' krijgt meer aandacht als er kansen lijken te liggen bij het nieuwe kabinet voor besluitvorming Volkerak-Zoommeer.</p>
03.02		
<p><u>Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021</u> Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016</p>		

	De milieukwaliteit van de leefomgeving is stabiel of verbeterd (indicator: toestandrapportage) Streefwaarde 1	Toestandsrapportage is gereed, Statenmededeling 30 oktober 2017. Resultaten in te zien via www.BrabantInzicht.nl .
	Ondersteunen van initiatieven met een positieve bijdrage aan een duurzame leefomgeving door burgers en bedrijven (samen met water) (indicator: cofinanciering bevorderen burgerinitiatieven, inzet duurzaamheidsscan als instrumentarium) streefwaarde 2	De duurzaamheidsscan is uitgevoerd bij twee projecten. Hieruit bleek dat de benodigde actualisatie van de scan omvangrijker was dan gedacht. De derde scan wordt in 2018 als evaluatie van de geactualiseerde scan uitgevoerd. Verder is op 10 oktober 2017 in het provinciehuis de Dag van de duurzaamheid gehouden. Deze werd druk bezocht.
	Uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het omgevingsrecht (via de omgevingsdiensten) (indicator: vastgestelde opdracht) Streefwaarde 3	Opdrachten zijn verstrekt, Statenmededeling 18 december 2017.
	Generieke kwaliteitsdoelstellingen vergunningverlening: -geen gebruik wet dwangsom Streefwaarde 0 -geen lex silencio positivo Streefwaarde 0 -beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld streefwaarde 90%	Deze gegevens waren niet tijdig beschikbaar om op te nemen in de jaarrekening. In de Statenmededeling 'VTH indicatoren 2017' worden deze gepresenteerd.
	Generieke kwaliteitsdoelstellingen toezicht en handhaving: -handhavingsbeschikkingen die in stand blijven na rechterlijke toetsing Streefwaarde 90% -geen repressieve handhaving zonder toetsing op artikel 20.8. Streefwaarde 100%	Idem
	Outcomedoelstellingen Handhaving: Mate van spontane naleving (bij eerste controles) Streefwaarde 80% Geconstateerde ernstige overtredingen (bij eerste controles) Streefwaarde 7%	Idem

	Evaluatie nota Handhavingskoers (indicator: rapportage) Streefwaarde 1	Gerealiseerd. Evaluatie is afgerond, Statenmededeling 20 november 2017
	Intergemeentelijk samenwerken op het gebied van milieu (indicator: aantal bijeenkomsten) Streefwaarde 6	Bijna gerealiseerd. Er hebben 5 bijeenkomsten plaatsgevonden: MOLO op 26 januari en Brabantstad Duurzaamheid op 26 maart, 27 juni, 3 oktober en 12 december.
	Doorlopen beleidscyclus PMWP 2016-2021 (indicator: in beeld brengen toestand milieu en water, rapporteren jaarlijkse voortgang PMWP) Streefwaarde 1	Gerealiseerd middels Toestandsrapportage.
	De luchtkwaliteit, geluid-, geur- en lichthinder voldoen aan de geldende normen, zodat deze een positieve invloed hebben op de gezondheid van de Brabander (indicator: monitoringsrapport) Streefwaarde omgezet bij bestuursrapportage naar 1 toestandsrapportage	Gerealiseerd is onderdeel van de toestandsrapportage.
	Verbeteren gezondheidstoestand (indicator: Uitvoering Brabantse Health deal, Gezondheidsdeal met regio's) Streefwaarde 1 bij bestuursrapportage doorgeschoven naar 2018	Conform bijgestelde planning.
	Stabiliseren en verbeteren luchtkwaliteit (veehouderij en industrie) (indicator: uitgevoerde meetprojecten) Streefwaarde 3	Gerealiseerd. Rapportages opgesteld voor meetprojecten Zuidwest Brabant en Moerdijk en Ammoniak. <u>Statenmededelingen 9 en 30 oktober 2017.</u>
	Vaststellen geluidbelastingkaart(2017) en actieplan (2018) voor provinciaal wegennet (indicator: vastgesteld plan en kaart) Streefwaarde 1	Gerealiseerd. Vastgesteld door GS op 25 juli 2017.
	Uitvoeren convenant bodem en ondergrond (indicator: voortgangsrapportage) streefwaarde 1	Gerealiseerd.

	Saneren bodem Chemie Pack (gereed in 2025) (indicator: voortgangsrapportage) streefwaarde 1	Gerealiseerd. Voortgangsrapportage is gereed, sanering loopt volgens planning.
	Uitvoeren projecten gericht op bewustwording, herstel vitaliteit, bodembiodiversiteit, biologische, chemische en fysische kwaliteit (indicator: aantal) streefwaarde 1	Er worden 2 projecten ondersteund: <u>Circulaire landbouw St Anthonis</u> te Boxmeer en <u>Carbon Valley</u> .
	Opstellen plan van aanpak Vitale bodem met sturingsmogelijkheden. PS hebben een bestuursopdracht Sturingsmogelijkheden voor een Vitale Bodem (Perspectievennota 2017) geformuleerd. De uitwerking ervan is in uitvoering en wordt in het najaar opgeleverd.	Gerealiseerd, Statenmededeling 'Uitwerking Bestuursopdracht Vitale Bodem' d.d.29 september 2017, incl. uitvoeringsplan.
	Hergebruik van voormalige en/of gesloten stortplaatsen hebben geen nadelige gevolgen voor de leefomgeving (indicator: aantal in beheer zijnde stortplaatsen). streefwaarde 2	Gerealiseerd, betreft de stortplaatsen Nyrstar en Baggerdepot Dintelsas.
	Beheren gesloten stortplaatsen (indicator: verleende ontheffingen en geaccepteerde meldingen). Streefwaarden 20	Niet gerealiseerd. In totaal zijn in 2017: 4 ontheffingen en 11 meldingen ontvangen en afgehandeld.
	Sluiten nog in gebruik zijnde stortplaatsen (indicator: afgegeven sluitingsverklaringen). nvt voor 2017	
	Voorkomen en beperken natuurbranden (indicator: aantal taskforces natuurbranden). Streefwaarde 1	Gerealiseerd. <u>Statenmededeling Evaluatie Taskforce Natuurbranden</u> in procedurevergadering van 11 september 2017 behandeld.

	<p>Het operationeel houden van de RIN-webapplicatie (Risiko Index Natuurbranden) ter ondersteuning van de gebruikers zijnde de driemanschappen. (indicator: een bruikbare webapplicatie voor de driemanschappen). bij bestuursrapportage is nieuwe indicator bepaald o.b.v.rapport taskforce, opdracht is verstrekt voor beheer en onderhoud van de applicatie.</p>	<p>Gerealiseerd, is operationeel. Beheer gaat in 2018 over naar Brandweer Nederland. Zij nemen het beheer landelijk over.</p>
	<p>Samenwerken bevorderen met betrokken organisaties aan het voorkomen van onbeheersbare natuurbranden. (indicator: Opzetten overlegstructuur Brabant-breed en met Rijk) Bij bestuursrapportage is nieuwe indicator bepaald o.b.v.rapport taskforce, actie is opgepakt loopt volgens planning</p>	<p>Loopt volgens planning. Op 4 december 2017 zijn alle driemanschappen samengekomen om de voortgang te bespreken en te leren van elkaar. Op 27 juni 2017 hebben Gedeputeerde Staten besloten om in de beleidsuitvoering van de provincie meer rekening te gaan houden met de natuurbrandpreventie. Dit ter bescherming van de provinciale belangen en investeringen in de natuur, voor de openbare orde en veiligheid, het cultuurhistorisch erfgoed, de infrastructuur en de vrije tijdseconomie. Daarnaast stimuleert de provincie de samenwerking met andere partners die ook een rol hebben bij de natuurbrandpreventie zoals de gemeenten, de veiligheidsregio's, de natuurbeheerders en het Rijk. PS ontving hierover een Statenmededeling.</p>
	<p>Risico's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt (indicator: aantal dumpingen (2015=100%)) Streefwaarde 80%</p>	<p>Niet gerealiseerd. Het aantal dumplocaties is in 2017 voor geheel Nederland toegenomen van 177 vorig jaar tot 206. Het aantal aangetroffen dumplocaties is in Noord-Brabant van 101 in 2016 afgenomen tot 83. In Noord-Brabant wordt nog steeds het meeste afval van XTC en amfetamine gedumpt. Hieruit blijkt dat er t.o.v. 2015 sprake is van een toename van het aantal dumpingen en er geen sprake is van realisering van de streefwaarde.</p>
	<p>Verbeteren samenwerking en overdracht uitvoerende taken naar omgevingsdiensten (indicator: uitvoeren plan van aanpak) Streefwaarde continu</p>	<p>In het project Samen tegen dumpen wordt met alle betrokken overheden, terrein beherende organisaties, Politie en Openbaar Ministerie steeds intensiever samengewerkt aan de uitvoering van gezamenlijke acties. In dit kader worden ook uitvoerende taken zoals het maken van protocollen voor het verwijderen van het drugsafval en bodemsanering, het verrichten van metingen in riool en het houden van toezicht in (jacht)havens aan de omgevingsdiensten overgedragen.</p>

Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018		
	Online beschikbaar houden van actuele risicokaart (indicator: actuele kaart) Streefwaarde 1	Gerealiseerd, actuele kaart voor burgers is in te zien op: https://nederland.risicokaart.nl/risicokaart.html
	Opzetten samenwerkingsverband omgevingsveiligheid met Omgevingsdiensten (indicator: samenwerkingsverband is actief). Streefwaarde 1	Gerealiseerd, er is een samenwerkingsverband met de omgevingsdiensten. Samenwerking is vormgegeven binnen kernteam Brabant Veiliger en het afstemmingsoverleg Impuls Omgevingsveiligheid (IOV)
	Maken brede belangenafweging bij risicovolle activiteiten (indicator: %) Streefwaarde 100	Gerealiseerd; bij elk provinciaal besluit (MER/Inpassingsplan) met risicovolle activiteiten, is in de belangenafweging externe veiligheid meegewogen.
	Realiseren van een gesloten systeem voor water, energie en grondstoffen op lokaal niveau, met gebruikmaking van biobased materialen (indicator: Subsidie Ecodorp) Streefwaarde 1	Gerealiseerd. Subsidie is verstrekt.
	Ketensamenwerking stimuleren/faciliteren met het doel de gezamenlijke milieudruk tot een minimum te beperken (indicator: plan van aanpak i.s.m. partners) Streefwaarde 1	Voor de uitvoering van de 'Green Deal Biobased Producten toepassen in de Openbare Ruimte' is een plan van aanpak opgesteld. Ketensamenwerking, waar mogelijk in Triple Helixverband, wordt in meerdere projecten actief gestimuleerd. Belangrijke winsten worden geboekt in de samenwerking.
	Hergebruiken en verwaarden van huishoudelijke reststromen (indicator: evaluatierapport inzamelproeven) Streefwaarde 2	Gerealiseerd. Pilots zijn afgerond, evaluatierapporten worden in eerste kwartaal van 2018 opgeleverd. Pilot Eersel krijgt een vervolg.
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond		
	Sluiten fosfaatkringloop in afvalwaterketen (indicator: Bestuurlijke overeenstemming over aanpak) Bij Burap aangepast naar 2018.	Fosfaatterugwinning uit slib van zuiveringen vindt al plaats. Gesprekken met waterschappen en gemeenten moeten nog worden opgestart, met name over de rol die de provincie hierin kan spelen. Is bij Burap aangepast.

	Verbeteren fosfaatbenutting in de landbouw (indicator: onderzoek naar lagere fosfaatnormen)	Gereed, pilotproject is eind 2016 afgerond. Gebleken is dat op die gronden de gevolgde 'uitmijnmethode' niet bruikbaar is om de hoeveelheid fosfaat in de bodem (substantieel) te verminderen. Oorzaak de opbrengst en dus de fosfaatonttrekking van de onderzochte gewassen valt flink tegen. Definitieve rapportage van de resultaten moet nog plaatsvinden.
	Benutten vrijkomend fosfaat bij vernatting (indicator: Onderzoek naar fosfaatmobilisatie en innovatieve methodes terugwinning) Bij Burap aangepast naar 2018.	Moet nog worden gestart. Bezien wordt of dit als activiteit een plek kan krijgen in de bestuursopdracht Vitale bodem. Is bij Burap aangepast.
03.03 Natuur		
Brabant: Uitnodigend Groen PS 50/12		
	Oplevering rapportage "Toestand Brabantse Natuur, Water & Milieu (elke 5 jaar) (indicator: aantal) Streefwaarde 1	Gerealiseerd. De rapportage is in de vorm van een <u>website</u> (BrabantInzicht) opgeleverd.
	Oplevering jaarlijkse "voortgangsrapportage natuur" (VRN) (indicator: aantal) Streefwaarde 1	Gerealiseerd. De gegevens voor de voortgangsrapportage zijn aangeleverd. Het rapport "derde Voortgangsrapportage Natuur" is door het IPO in november opgeleverd. PS zijn middels de memo van 14 november 2017 geïnformeerd over de voortgangsrapportage.
	Evaluatie BRUG, GOB BV (indicator: aantal) Streefwaarde 2	Gerealiseerd. De evaluatie BRUG en GOB BV zijn opgeleverd. PS hebben 1 december 2017 de actualisatie BrUG vastgesteld. De doorwerking van het onderdeel 'Addendum Grond 2' en de resultaten van Basis op orde leiden begin februari tot een vaststelling door GS van de actualisatie van de opdracht aan het GOB.
	Vaststellen begrenzing NNB via natuurbeheerplan (indicator: aantal) Streefwaarde 1	Gerealiseerd. Het natuurbeheerplan is vastgesteld en daarnaast is er twee maal een partiële wijziging doorgevoerd
	Vaststellen Natura 2000 beheerplannen (indicator: aantal) streefwaarde 8	Gerealiseerd; acht plannen zijn vastgesteld.

	<u>Uitvoering BrUG pijler1 een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden</u>	
	Beheren van 82.905 ha + de jaarlijks nieuw verworven en ingerichte ha's natuur (zie GOB) met behulp van provinciale subsidies (indicator: aantal ha) Streefwaarde 84.696	Niet geheel gerealiseerd. Realisatie is iets lager (83.764 ha) omdat er minder ingerichte ha's natuur zijn bijgekomen waarvoor beheersubsidie aangevraagd kan worden. Er is voor 80.564 ha subsidie verleend voor natuur- en landschapsbeheer binnen het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer en er is voor 3.200 ha subsidie verleend voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer buiten het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel agrarisch natuur en landschapsbeheer.
	Realisatie van circa 440 herstelmaatregelen van aangewezen habitats in N2000 gebieden vóór 2022. Voor het aankopen van de benodigde gronden en verlenen van subsidies voor inrichting, zie 03.04 (indicator: aantal maatregelen) Streefwaarde 70-90	Niet gerealiseerd. Er is voor 41 herstelmaatregelen subsidie verleend dan wel opdracht verleend. In 2017 zijn Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap terughoudend geweest met indienen subsidieverzoeken voor PAS-herstelmaatregelen, vanuit staatssteunoverwegingen. Inmiddels is de subsidieregeling aangepast en dienen de TBO's subsidie-aanvragen voor het resterend aantal ecologische herstelmaatregelen in.
	<u>Uitvoering BrUG pijler 2 behoud en herstel van biodiversiteit</u>	
	Realisatie van circa 3.000 inrichtingsmaatregelen in 15 leefgebieden voor bedreigde diersoorten vóór 2027 door openstelling subsidieregeling (3 mln per jaar) (indicator: aantal maatregelen) Streefwaarde 50-100	Gerealiseerd. Er is voor €4,6 mln aan subsidie toegekend. Daarnaast is nog €3 mln. extra als cofinanciering voor POP3 projecten beschikbaar gesteld.
	<u>Uitvoering BrUG pijler 3 een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten</u>	

	<p>Verlenen subsidie voor uitvoeren maatregelen tbv karakteristiek landschap via Stimuleringskader groen blauwe diensten en Regeling verbinding en landschap (indicator: aantal maatregelen) Streefwaarde 100-200 resp.40</p>	<p>Gerealiseerd. Voor het stimuleringskader groenblauwe diensten zijn 307 aanvragen toegekend, waarvan 54 met aanleg/inrichting. Voor de regeling verbinding en landschap zijn er 56 aanvragen toegekend voor inrichting landschapselementen en 13 aanvragen voor de aanleg van faunavoorzieningen.</p>
	<p>Beoordelen van 8 voortgangsrapportages Subsidieregeling landschappen van Allure Noord- Brabant (indicator: aantal) Streefwaarde 8</p>	<p>Niet gerealiseerd. Er zijn twee van de acht voortgangsrapportages ontvangen en beoordeeld. De overige 6 hebben allemaal uitstel aangevraagd en gekregen.</p>
	<p><u>Uitvoering BrUG pijler 4 verankering van natuur en landschap in de samenleving</u></p>	
	<p>Stimuleren van (grote) bedrijven/werklocaties om naast hun wettelijk verplichtingen te investeren in nabijgelegen natuur en landschap (indicator: aantal bedrijven) Streefwaarde 1-3</p>	<p>Gerealiseerd, er wordt voor vijf bedrijventerreinen met gemeenten samengewerkt om meer openbaar, natuurlijk groen te realiseren. Logistiek Park Wijkevoort (Tilburg) verkeert nog in de planvormingsfase. Op Brainport Innovation Campus zijn vergaande plannen vanuit gemeente Eindhoven. Verder lopen er besprekingen over Lage Meren Meilust (Bergen op Zoom), Loven (gemeente Tilburg) en Pettelaarpaerk (met Waterschap Aa en Maas en gemeente Den Bosch). De voorbereiding tot daadwerkelijke realisatie vergt veel tijd.</p>

	Ondersteunen en faciliteren van nieuwe initiatieven/bedrijven die via natuur inkomsten realiseren (indicator: aantal initiatieven) Streefwaarde 2-5	Gerealiseerd, binnen het gebied van de Duinboeren zijn er goede vorderingen gemaakt in de samenwerking met agrariërs om op drie locaties natuur te realiseren binnen het natuurnetwerk. Drie landgoederen hebben onder begeleiding een groen verdienmodel opgesteld. Voor de uitvoering ervan wordt een subsidieaanvraag bij de provincie ingediend. Met twee pachters op landgoed Rosephoeve vinden gesprekken plaats voor meer natuurgerichte landbouw. Verder heeft de zaadhandel i.s.m. met boeren kruidenrijke grasmengsels ontwikkeld die in de weidebouw worden ingezet. Het plan voor de ontwikkeling van een heideboerderij aan de rand van Eindhoven is gereed en wordt in 2018 gerealiseerd. De Stichting Wools of Holland werkt samen met bedrijven die de wol van het Kempisch heideschaap verwaarden en heeft een afzetketen opgezet. Beide projecten waren mogelijk met provinciale subsidie.
	Ondersteunen en faciliteren van nieuwe burgerinitiatieven die een bijdrage leveren aan een groene leefomgeving (indicator: aantal initiatieven) Streefwaarde 6-10	Gerealiseerd, door samen te werken met Programma Verbindend Water en de Waterschappen Brabantse Delta, de Dommel en Aa en Maas hebben we 35 burgerinitiatieven gefaciliteerd die bijdragen aan een groene en klimaatbestendige omgeving.
	Bevorderen van draagvlak en samenwerking bij de realisatie van natuur en landschapsdoelen voor het verlenen van subsidie aan natuurorganisaties (indicator: aantal organisaties) Streefwaarde 3-4	Gerealiseerd, er is subsidie verleend aan vier organisaties: Brabants Landschap, BMF, IVN en BPG.
03.04		
	Realisatie Natuurnetwerk door provincie en de GOB BV.	
	<i>Provinciaaldeel (totale opgave is 3.100 ha)</i>	
	Verwerving/functiewijziging (ha) streefwaarde 225	Gerealiseerd; 219 ha is verworven
	Inrichting (ha) streefwaarde 335	Niet gerealiseerd. 114 ha is ingericht. De inschatting dat de in voorgaande jaren al verworven en in 2017 te verkopen gronden, al waren ingericht blijkt onjuist te zijn geweest.

	<i>Rijksdeel (totale opgave is 6.500 ha verwerven en 12.148 ha inrichten)</i>	
	Verwerving/functiewijziging (ha) streefwaarde 300 Bij bestuursrapportage verhoogd naar 500	Gerealiseerd. 788 ha is verworven. Doorlevering van gronden die al eerder verworven waren heeft de afgelopen jaren stilgelegen vanwege een uitspraak van de Europese Commissie over gelijkberechting. Inmiddels is voor de provincies duidelijk hoe hier mee om te gaan en zijn er in 2017 veel gronden verkocht.
	Inrichting (ha) Streefwaarde 925	Gerealiseerd; 997 ha is ingericht
	Realisatie Ecologische verbindingzone EVZ (totale opgave 1300 km) Verlenen subsidie of andere financiële arrangementen en/of beschikbaar stellen (ruil)gronden voor realisatie EVZ's door derden) (indicator: aantal km) Streefwaarde 60	Niet gerealiseerd. 29 km is gerealiseerd. De realisatie van EVZ's is te optimistisch ingeschat. Met name gemeenten beschikken niet over voldoende middelen om voor een co-financiering van 50% te zorgen. Via een 2 jarige pilot, gestart in 2017, is het subsidiepercentage daarom opgehoogd naar 75% voor gemeenten. Er zijn op dit moment beduidend meer projecten gestart dan in voorgaande jaren. Effect van deze maatregel wordt in 2018 zichtbaar.
	<u>KPI's Groen Ontwikkelfonds Brabant</u>	Op 1 december 2017 (Statenvoorstel 77/17) heeft PS ingestemd met geactualiseerde KPI's. Hiermee wordt PS in staat gesteld beter te kunnen sturen op de resultaten van het GOB. Met het GOB zijn hier vervolgens nadere afspraken over gemaakt. Vanaf 2018 zal het GOB hier jaarlijks over rapporteren.
	De mate van uitputting van het fonds. Het beschikbare nog vrije fonds vermogen is groot genoeg om de nog te realiseren opgave (in het provinciaal deel van het NNB) binnen de gestelde kaders waar te maken Streefwaarde uitputting fonds	Ja
	De omvang van categorie C (max 15% subsidie) is minstens even groot als de omvang van categorie A (max 85%) in het provinciaal NNB Streefwaarde $C \geq A$ dus 1 of groter	Iets meer dan 1 (cumulatief voor de periode 1 mei 2014 - 31 december 2017). Een klein deel 7 ha is gerealiseerd zonder GOB subsidie (0% categorie)..
	De multiplier voor het provinciaal NNB Streefwaarde ≥ 2	2,02, (cumulatief voor de periode 1 mei 2014 - 31 december 2017).

	Is het beschikbare vermogen groot genoeg voor de nog te realiseren opgaven binnen het rijksdeel van het NNB streefwaarde uitputting fonds	Ja
	De gerealiseerde grootheden van de maatschappelijke opgave in aantallen, vermogen en inbreng aan middelen en grond	Deze KPI is op dit moment niet goed te verantwoorden. Hierover zijn wij in overleg met het GOB. Bij de Burap 2018 zullen wij u hier nader over informeren.
	De gewogen mate van spreiding van de maatschappelijk opgave over de categorieen A,B en C en over de manifestpartners	Doel is het NNB realiseren, de gewogen mate van spreiding voegt daar geen relevante informatie aan toe. De bijdrage van Manifestpartners aan doelstellingen van het GOB bedraagt voor het provinciaal deel NNB € 1.945.000, voor het Rijksdeel NNB € 2.400.000 en EVZ's € 3.000.000 = € 7.345.000 en 441 ha in totaal (cumulatief voor de periode 1 mei 2014 – 31 december 2017).

...

03.01 Water

Inleiding

Een duurzaam natuurbeheer is afhankelijk van een optimaal waterbeheer.

Het water- en milieubeleid is integraal vastgelegd in het Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP) waarbij de acties zijn opgenomen in de dynamische uitvoeringsagenda (DUA). Vanwege de integrale aanpak presenteren wij deze twee opgaven hieronder gezamenlijk. We werken aan een Brabant waar mens, plant en dier gezond en prettig kunnen leven, met ruimte voor een elkaar versterkende economische, maatschappelijke en ecologische ontwikkeling. Met andere woorden:

- voldoende en schoon water voor gebruik door de mens en waardevol voor plant en dier;
- schone en gezonde leefomgeving (bodem, water, lucht en geluid);
- bescherming van Brabant tegen overstromingen en externe risico's.

Met onze structurele taken leggen we de basis voor een duurzame fysieke leefomgeving: schone en gezonde lucht, bodem en water.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Water

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Water

Met statenmededelingen zijn de Staten in 2017 geïnformeerd over de staat van het regionale watersysteem (de zogenoemde regionale wateroverlast) en de staat van de regionale waterkeringen, onderwerpen waarbij de provincie normen stelt en de waterschappen daarnaar handelen.

Brabant heeft samen met de provincie Limburg in een brede overheidscoalitie van waterschappen en gemeenten de ambitie uitgesproken om als koploper snel aan de slag te gaan met klimaatadaptatie. De voortgang van STUW (afspraken over waterberging, vispasseerbaarheid, verdrogingsbestrijding natte natuurparels, beek- en kreekherstel) en andere prestatieafspraken met de waterschappen wordt onder andere via gezamenlijke programmeertafels en risicosessies bijgehouden. Daarom gaan we samen met de waterschappen na hoe betere benutting mogelijk is, onder andere door de mogelijkheid om op projectniveau de regelingen DHZ (De Hoge Zandgronden) en STUW te combineren. Door inrichtingsmaatregelen te treffen, verbetert de waterkwaliteit op diverse aspecten. Niettemin blijft de waterkwaliteit in het oppervlaktewater achter door te hoge concentraties nitraat en fosfaat. Om hierop resultaten te kunnen boeken, is ook de landelijke aanpak via onder andere het mestbeleid (6e Nitraatactieprogramma) belangrijk.

De provinciale ambitie om op diverse plekken wijstherstel mogelijk te maken, is in 2017 kracht bijgezet door het aanstellen van een kwartiermaker, waarbij de wijstprojecten onderdeel zijn van de bredere regionale ambitie voor het Geopark Peelhorst.

Mijlpalen Water

- Op twee plekken langs de Bedijkte Maas zijn koploperprojecten voor rivierverruiming in voorbereiding, waarmee veiligheid wordt gecombineerd met andere functies en gebruiksmogelijkheden;
- Het regeerakkoord van kabinet Rutte III biedt aanknopingspunten voor mogelijke besluitvorming over rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer. In het kader van de bestuursopdracht 'Connecting Delta' blijven we hierop alert, samen met de provincies Zeeland en Zuid-Holland;
- Robuustheidskaarten geven inzicht in de zoetwaterbeschikbaarheid. Op basis hiervan gaan we gebiedsgerichte uitwerking vormgeven;
- Opgeleverde onderzoeken naar draagkracht van het grondwatersysteem en een trendanalyse van de grondwaterkwantiteit geven een stevige basis om in 2018 nieuw grondwateronttrekkingsbeleid te formuleren;

- Concrete uitvoeringsprojecten van de waterschappen om de prestatieafspraken (STUW) te realiseren, bespreken we in zogenoemde programmeertafels. We richten ons daarbij ook op synergie tussen water- en natuurdoelen;
- Succesvolle oplevering van het meetnet grondwaterstanden. Meer dan 300 grondwaterbuizen zijn nu vandalismebestendig en een continue datalevering is gegarandeerd;
- De gezamenlijke toestandsrapportage Natuur, Water en Milieu is in nauwe samenwerking met de waterschappen opgeleverd en voortaan zijn actuele gegevens beschikbaar op www.brabantinzicht.nl;
- De toestandsrapportage over verdroogde natuurgebieden is opgeleverd. Willen we de natuurdoelen realiseren, dan is een optimaal waterbeheer belangrijk. In 2018 wordt het beleid verdrogingsbestrijding geëvalueerd;
- Op 15 december 2017 hebben de Staten middelen ter beschikking gesteld voor het dossier 'Naar een klimaatbestendig Brabant' (documentnummer 4274060). Hiermee kunnen we invulling geven aan de provinciale klimaatagenda en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Diverse onderdelen hiervan krijgen een plek in de voorontwerp- omgevingsvisie, onderdeel klimaat-proof.

Wat heeft het gekost?

03.01 Water

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil begr-realizatie
Lasten	23.183	15.414	11.075	4.339
Baten	4.200	4.582	5.276	694
Saldo van baten en lasten	-18.983	-10.833	-5.799	5.033

Wat heeft het gekost? (grafiek)

Bedragen x1000

	Jaarrekening 2017
Exploitatie	
Lasten	11.075
Baten	5.276
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.799

Toelichting lasten/baten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Delta Rivieren	683
- STUW	4.000
Overig	-344
Totaal afwijking lasten	4.339

Lasten

Delta Rivieren

Verwacht werd in 2017 de provinciale bijdrage te verlenen op basis van de samenwerkingsovereenkomst, dit wordt de eerste helft 2018.

STUW

In 2017 heeft er een openstelling plaatsgevonden o.b.v. een extra paragraaf in de subsidieregeling PMWP t.b.v. de uitvoering van de STUW doelen. Openstelling bedraagt € 6,2 miljoen. Verwacht werd dat beschikkingen aan de waterschappen in 2017 zouden volgen, dit wordt begin 2018. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Diverse inkomsten (projectbureau KRW/DHZ en partners 'schoon water')	
Totaal afwijking baten	694

Baten

Met name bij projectbureau KRW/DHZ en partners 'schoon water' is meer ontvangen dan geraamd was. Tegenover deze inkomsten staan uitgaven.

03.02 Milieu

Inleiding

De provincie zorgt dat het milieu bijdraagt aan een gezonde, duurzame en veilige (leef)omgeving voor mens, dier en plant. Accenten hierin zijn gezondheid, emissiereductie door veehouderij, reduceren fosfaatdruk en monitoring. Ook externe veiligheid, luchtkwaliteit, energie, geluid, geur en licht krijgen aandacht. Het beleid is er op gericht de invloed van deze componenten te stabiliseren en te reduceren daar waar mogelijk, m.a.w. 'De basis op orde'.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Milieu

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Milieu

Het PMWP kent naast structurele taken ook ambities, die verder gaan dan de structurele taken. Onder de noemers Gezonde fysieke leefomgeving, Veilige fysieke leefomgeving en Groene groei zijn onze partners uitgenodigd om deze ambities samen met ons waar te maken. Dit krijgt o.a. vorm in de afgesloten Green Deals en het Betonakkoord met de vijf grootste Brabantse steden.

Voor de Brabantse Health Deal is met steun van Brabantstad aanvullende programmaleiding georganiseerd om de beoogde beweging op gang te brengen. Dit heeft geleid tot de volgende resultaten: Samenwerking in West-Brabant gaat goed, in Noordoost-Brabant is vanuit Agrifood een 'hotspot gezondheid' benoemd en in Zuidoost Brabant is met omliggende gemeenten van Eindhoven en waterschappen een aantal gebiedsgerichte samenwerkingsopgaven geïnitieerd. Qua instrumentarium wordt gewerkt aan een Toolbox; oplevering hiervan is voorzien begin 2018. Vanuit Vitale bodem zijn Bodemcafés georganiseerd, met als doel het uitwisselen van kennis en ervaring over het innovatief en duurzaam gebruiken van de Brabantse bodem, Zij werden druk bezocht.

In 2017 zijn twee projecten van start gegaan: Circulaire landbouw St. Anthonis Boxmeer en Carbon Valley in het Groen Woud. Voorts is uitvoering gegeven aan de bestuursopdracht Vitale bodem, die heeft geleid tot een Uitvoeringsplan.

In vervolg op de Green Deal Geothermie is een subsidie in de vorm van garantstelling afgegeven t.b.v. risico's tot en met de eerste boring van vijf projecten.

De productie van XTC en amfetamines is toegenomen. Het effect hiervan was in 2016 in Brabant duidelijk zichtbaar 101 dumpingen t.o.v. 47 in 2015. Met 83 dumpingen in 2017 is er sprake van een lichte daling.

Aan de bestuursopdracht integrale aanpak VTH is uitvoering gegeven. Zo wordt vergunningen-, toezicht - en handhavingsbeleid geïntegreerd en is er een verbinding tussen VTH en de programma's Zorgvuldige veehouderijen, Externe veiligheid en Energie. Samen met de VTH partners in Brabant wordt samengewerkt in het Brabants Platform Omgevingsrecht (BPO) op drie onderwerpen: zorgvuldige veehouderij, Samensterk in Brabant, en asbest.

Het evaluatieonderzoek van de 'Kaderstellende nota Handhavingskoers 2013-2016, is afgerond. Een nieuw VTH beleid wordt opgesteld. Het rapport "Externe veiligheid in bestemmingsplannen" is vastgesteld. Met dit rapport wordt bewustwording gecreëerd bij gemeenten om het aspect EV vroegtijdig te betrekken bij de planvorming. In diverse projecten wordt samengewerkt met omgevingsdiensten en veiligheidsregio's in het kader van het landelijk traject Impuls Omgevingsveiligheid. Het Rijk stelt hiervoor middelen beschikbaar.

Eindrappport Taskforce Natuurbranden is vastgesteld. Natuurbrandpreventie wordt beschouwd als een onderwerp van belang voor de provincie Noord-Brabant. Daar waar nodig pleegt de provincie inzet om de aanpak van preventie te bevorderen.

Mijlpalen Milieu

- Ontwikkelen duurzaamheidsscan voor grote projecten (samen met water) De scan is gereed en toegepast bij 2 provinciale projecten. Meer info: <https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/milieu/duurzaamheid/duurzaamheidsscan.aspx>;
- Op 10 oktober is in het Provinciehuis de Dag van de duurzaamheid georganiseerd, deze werd druk bezocht.
- Geluidsbelastingkaart voor de provinciale infrastructuur is vastgesteld.
- Evaluatie nota handhavingskoers; is uitgevoerd Statenmededeling op 20-11-2017
- Uitvoering Brabantse health deal;
- Wegnemen/beheersen spoedlocaties met verspreidings- en /of ecologische risico's; Structurele taken op basis van Bodemconvenant met het Rijk, voortgang is gerapporteerd.
- Uitvoering van de sanering van de ondergrond en grondwater bij Chemie-Pack;
- Opdracht voor de VTH-taken 2018 aan de Omgevingsdiensten is verstrekt, Statenmededeling op 18 december 2017.
- Betonakkoord is gesloten tussen Brabantstad en provincie

Wat heeft het gekost?

03.02 Milieu

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil <i>begr-realisatie</i>
Lasten	38.518	43.751	43.199	552
Baten	6.384	12.334	12.333	-2
Saldo van baten en lasten	-32.133	-31.417	-30.866	551

Wat heeft het gekost? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Jaarrekening 2017
Lasten	43.199
Baten	12.333
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-30.866

Toelichting lasten/baten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Bodem	662
- Dumpen drugsafval	357
- Voorzieningen	-943
Overig (diverse posten milieu, o.a. kassiersfunctie IPO BOOG)	476

Totaal afwijking lasten	552
--------------------------------	-----

Lasten

Bodem

Door vertraging in de uitvoering van een bodemsanering is een geplande termijnbetaling van december 2017 doorgeschoven/opgeschort naar 2018.

Dumpen drugsafval

Eind 2017 heeft de provincie € 1 mln van het Rijk ontvangen vanwege het door de Tweede Kamer aangenomen amendement "Cegerek-R Dijkstra een tegemoetkoming in de kosten opruimen van drugsafval". De subsidieregeling is niet volledig tot besteding gekomen in 2017. Overheveling wordt voorgesteld voor het restant van € 325.649. Deze middelen worden ingezet ter dekking van een nieuwe provinciale subsidieregeling.

Voorzieningen

In verband met het aandeel van de provincie in het exploitatie-tekort van de omgevingsdienst ODBN is een voorziening getroffen van €480.000. Verder is in verband met 2 aansprakelijkheidsstellingen een voorziening getroffen van €463.145. Beide voorzieningen worden gedekt door de risicoreserve (onderdeel risico's ivm beleidswijzigingen RO).

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Totaal afwijking baten	-2

03.03 Natuur en Landschap

Inleiding

Met de prestaties die het programma Uitnodigend Groen realiseert, werken we aan een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden, behoud en herstel van biodiversiteit, een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten en verankering van natuur en landschap in de samenleving.

De productgroep Natuur en landschap heeft een nauwe relatie met het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB; productgroep 03.04). Het GOB financiert initiatiefnemers die het Natuurnetwerk Brabant (NNB) realiseren en daarmee bijdragen aan een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Natuur en Landschap

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Natuur en Landschap

In de eerste helft van 2017 is de beleidsvisie Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) tussentijds geëvalueerd. Het evaluatierapport is aan PS beschikbaar gesteld. Hoofdconclusies van de evaluatie zijn dat de uitvoering van het NNB op gang komt maar dat het tempo nog onvoldoende is, dat de milieu- en watercondities een grote druk leggen op het herstel van de biodiversiteit, dat de uitnodigende rol van de provincie wordt onderkend en overwegend positief ontvangen, dat de natuur zichtbaar wordt via het landschap, dat het verbinden van natuur met de samenleving zijn vruchten afwerpt en dat het bedrijfsleven nagenoeg niet bereid is tot investeren in het Natuurnetwerk.

De evaluatie was voor GS aanleiding om voorstellen te doen voor bijsturing van het natuurbeleid en de

uitvoering ervan. Een voorstel voor bijsturing van het natuurbeleid is, samen met een aangekondigde begrotingswijziging voor de inzet van € 50 miljoen voor ecologische structuurversterking uit het bestuursakkoord, in november aan PS voorgelegd. Op 1 december hebben PS ingestemd met de actualisatie van BrUG. De speerpunten van de actualisatie zijn: versnelling van de grondverwerving voor het NNB, intensivering van de subsidieregeling Biodiversiteit en Leefgebieden en intensivering van het verbinden van de natuur met de samenleving.

Mijlpalen Natuur en Landschap

Behoud en herstel biodiversiteit:

- Nadat in 2016 de kaders voor de realisatie van de PAS-herstelmaatregelen zijn bepaald, is in 2017 de grondverwerving voor en uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen volop in uitvoering gekomen.
- Voor het PAS-project Westelijke Langstraat is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met waterschap Brabantse Delta, gemeente Waalwijk en Staatsbosbeheer.
- De partiële herzieningen PAS 2016 en 2017 zijn, samen met de andere PAS-partners, vastgesteld.
- De nieuwe Wet natuurbescherming is verder ingevoerd: het faunabeleid is vernieuwd, de Beleidsregel natuurbescherming is aangepast en het Faunabeheerplan is vastgesteld. Daarnaast is de Faunabeheereenheid uitgebreid met een aantal maatschappelijke organisaties.
- De subsidieregeling Biodiversiteit en Leefgebieden is met een fors budget opengesteld (doordat middelen naar voren zijn gehaald en middelen uit POP3 beschikbaar zijn gekomen). Een groot deel van de aanvragen kon worden gehonoreerd.
- PS zijn door middel van een Statenmededeling geïnformeerd over de evaluatie van EVZ's en ontsnippering.
- De tweede wijziging Subsidieregeling opvang inheemse dieren is conform planning vastgesteld.

- De toestandrapportage 2017 voor natuur, water en milieu is in de vorm van de website BrabantinZicht.nl in beeld gebracht en voor iedereen toegankelijk gemaakt.
- Eind 2017 is een extra openstelling gedaan voor agrarisch natuurbeheer om de achteruitgang van boerenlandvogels te stoppen.

Een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten:

- Middels de subsidieregelingen Stimuleringskader Groenblauwe diensten (STIKA) en Aanleg en herstel landschapselementen zijn ruim 360 subsidieaanvragen verleend voor de aanleg en het beheer van landschappelijke elementen.

Verankering van natuur en landschap in de samenleving:

- Bij de HAS Hogeschool in Den Bosch is het lectoraat Innovatief ondernemen met natuur van start gegaan. De provincie ondersteunt dit lectoraat financieel.
- Op veel verschillende manieren is de natuur verbonden met de maatschappij. Zo waren er meer dan 1.500 klussen (waaronder veel groene klussen) en ruim 15.000 klussers in Brabant in het kader van de landelijke vrijwilligersactie NL-Doet en was er zeer grote interesse voor de bijeenkomst "Natuur in eigen Hand". Deze bijeenkomst is in samenwerking met IVN en GOB georganiseerd om grootschalige groene burgerinitiatieven in het natuurnetwerk te stimuleren.
- Ook wordt op verschillende manieren de natuur verbonden met de economie. Zo wordt samengewerkt met o.a. gemeenten om tot 5 groene bedrijventerreinen te komen, hebben 3 landgoedeigenaren onder begeleiding een verdienmodel opgesteld en is de subsidieregeling Ondernemen met natuur wederom opengesteld.

Wat heeft het gekost?

03.03 Natuur en Landschap

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil begr-realiseatie
Lasten	72.248	71.536	58.015	13.521
Baten	4.831	5.063	4.077	-986
Saldo van baten en lasten	-67.418	-66.473	-53.938	12.535

Wat heeft het gekost? (grafiek)

Bedragen x1000

	Jaarrekening 2017
Exploitatie	
Lasten	58.015
Baten	4.077
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-53.938

Toelichting lasten/baten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Projecten Dienst Landelijk Gebied	1.944
- SNL beheer	4.210

- PAS en Natura 2000 projecten	4.555
- Groen blauwe diensten (Stika)	1.399
Overig	1.413
Totaal afwijking lasten	13.521

Lasten

Projecten Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Aan de transitie DLG projecten is minder uitgegeven dan verwacht (vloeit terug naar reserve). Een deel van de werkzaamheden bij de projecten Life+ Peelvenen en Weerijs-Zuid schuift door naar 2018 waardoor de facturen ook later ingediend worden. De exacte eindrekening wordt in 2018 opgemaakt als alle werkzaamheden zijn uitgevoerd en de onderhoudsperiode is afgelopen. Zie ook memo PS Restant ILG.

SNL beheer

Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer wordt door onder andere RVO (Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland) uitgevoerd.

Voor 2016 dient de POP 3 bijdrage nog te worden verrekend met €1,6 mln en voor 2017 €1,9 mln. waardoor de provinciale uitgaven (via het openstellingsbesluit collectief agrarisch natuurbeheer) lager uitkomt dan geraamd (vloeit terug naar reserve). Daarnaast zijn er minder ingerichte ha's natuur bijgekomen waarvoor beheer subsidie kan worden aangevraagd (zie beleidsprestatie 'natuurbeheer').

PAS en Natura 2000 projecten

De onderbesteding bij de PAS-herstelmaatregelen komt voort uit de discussie over het staatsteunrisico bij de huidige subsidieregeling. Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer volgden de landelijke lijn dat ze alleen gebruik wilden maken van een regeling die goedgekeurd is door Europa. De discussie is inmiddels opgelost, maar hun aanvragen worden pas weer vanaf 2018 verwacht. Daarnaast is er €1,2 mln. aan vrijval op projecten die lager zijn vastgesteld in 2017 (vloeit terug naar reserve). De prestaties zijn wel geleverd, maar de kosten vielen lager uit of zijn op een andere wijze gefinancierd.

Groen blauwe diensten (Stika)

De onderbesteding voor de Stika-regeling komt doordat er in 2017 geen nieuwe gebiedscontracten zijn afgesloten (vloeit terug naar reserve). De volledig last wordt nl. genomen bij afsluiten van een contract. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voert de regeling uit o.b.v. gebiedscontracten. RVO kent de aanvragen per jaar toe welke als prestatie in onze begroting zijn opgenomen. Daarnaast is er vrijval van € 0,6 mln. op lopende en afgesloten gebiedscontracten. Zo is de administratieve eindafrekening van het contract Brabantse Delta II in 2017 verwerkt, waarvan het restant in het vervolgcontract Brabantse Delta III opgenomen is.

Overig

Binnen de productgroep hebben zich verspreid over diverse producten onderbesteding voorgedaan, zoals €0,4 mln. Schade-uitkeringen Faunafonds, €0,3 mln. Biodiversiteit, €0,2 mln. Brug, €0,2 mln. EVZ-(afwikkelingsverschil) € 0,1 mln. ontsnippering gem.wegen en € 0,2 mln diverse kleine posten.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Projecten DLG	393
- Groen-blauwe diensten	-826
-Bijdrage agrarisch beheer waterschappen	-655
Overig	102
Totaal afwijking baten	-986

Baten

Projecten Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Voor de beide Peelvenen projecten waarvoor Life+ subsidie is aangevraagd is opnieuw een voorschot vanuit de EU ontvangen in 2017, dit werd pas verwacht in 2018. Voor Weerij Zuid heeft de afrekening met de gemeenten nog niet plaats gevonden waardoor er minder is ontvangen. Maar per saldo is er ongeveer 0,4 mln meer ontvangen.

Groen blauwe diensten (Stika)

Zie tekst bij uitgaven i.v.m. met een eindafrekening Brabantse Delta II en een nog niet afgesloten gebiedscontract Kemperland III. De verplichtingen en eventuele voordelen vanuit de contracten komen voor 50% ten laste of gunste van de contractpartners (gemeenten en waterschappen).

Bijdrage Agrarisch Beheer Waterschappen

Voor het collectief agrarisch natuurbeheer, onderdeel blauwe diensten wordt door de provincie een subsidieplafond voor de waterschapsgebieden van De Dommel, Aa en Maas en Rivierenland vastgesteld. De regeling wordt door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) uitgevoerd. Voor de waterschapsbudgetten blauwe diensten gaat de provincie de verplichting aan. Tegenover de uitgaven blauwe diensten staan inkomsten op grond van de waterschappen. Deze inkomsten zijn lager door lagere toekenning voor 2016 en 2017 en doordat de POP3 bijdrage hoger uitvalt, nl 75 %.

03.04 Groen Ontwikkelfonds Brabant

Inleiding

Om het volledige Natuurnetwerk Brabant te realiseren (zie 03.03 Natuur en landschap) is op 1 mei 2014 het GOB opgericht. Het Natuurnetwerk Brabant bestaat uit een provinciaal en een rijksdeel. De opgave voor het provinciale deel van het Natuurnetwerk Brabant inclusief de ecologische verbindingzones wordt gerealiseerd met provinciale middelen. Het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant wordt gerealiseerd met rijksmiddelen, in de vorm van geld en grond die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld aan de provincie.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Realiseren volledige natuurnetwerk Brabant

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Groen Ontwikkelfonds Brabant

De openbare procedure voor de verkoop van provinciale natuurgronden is in mei afgerond. De totale oppervlakte is 590 ha. Daarvan gaat uiteindelijk, na een zorgvuldige afweging, 38 ha naar particuliere belangstellenden. De overige gronden gaan naar terreinbeherende instanties. In de afweging stond vooral centraal wie de beste natuur zal ontwikkelen.

In het voorjaar zijn de volgende uitvoeringsprojecten afgesloten: landinrichting Weerijs-Zuid (140 ha nieuwe natuur en 18km ecologische verbindingzone) en de Lente-akkoord projecten Noordpolder in Ossendrecht (142 ha), Lage Vuchtpolder (80 ha) en Hengstven (88 ha).

De evaluatie van het GOB is uitgevoerd. In vervolg hierop zijn de kpi's van het GOB aangepast. Via verschillende communicatieactiviteiten is de natuur in Brabant en de realisatie van het NNB in beeld gebracht: tv-serie Natuurrijk, diverse video's, animaties over NNB en PAS en brochures over NNB en PAS. In totaal is in 2017 1.007 ha grond verworven voor het NNB en 1.111 ha ingericht.

Wat heeft het gekost?

03.04 Groen Ontwikkelfonds Brabant

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil begr- realisatie
Lasten	1.100	39.278	58.105	-18.827
Baten	-	2.242	27.257	25.014
Saldo van baten en lasten	-1.100	-37.035	-30.848	6.187

Wat heeft het gekost? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Jaarrekening 2017
Lasten	58.105
Baten	27.257
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-30.848

Toelichting lasten/baten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- GOB grondverwerving NNB	-18.827
Totaal afwijking lasten	-18.827

Lasten

GOB grondverwerving NNB

De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen. Bij de bestuursrapportage wordt op basis van de meest recente grondmutaties ramingen bijgesteld. In de tweede helft van 2017 heeft nog een aantal aankopen van gronden plaatsgevonden die niet voorzien waren bij Burap 2017, waardoor een overschrijding optreedt (gedekt door GOB fonds / rijkmiddelen).

Afwaardering gronden

In 2017 is de actie 'Basis op Orde' uitgevoerd (o.a. input voor evaluatie BrUG). Daarbij is goed inzicht ontstaan in de ligging van de voorraad gronden (binnen / buiten NNB). De boekwaarde van een deel van de gronden blijkt hoger dan de verwachte opbrengst en dient daarom afgewaardeerd te worden. Bijvoorbeeld grond die aangekocht is tegen landbouwwaarde (€5,5 m2), maar gelegen binnen NNB, welke gewaardeerd wordt tegen natuurwaarde;€1 m2. Een deel van de voorraad was al in de jaren vóór 2017 gekocht. De afwaardering op die gronden vormt een correctie op voorgaande jaren en bedraagt ca €3,4 mln. van de totale €6,4 mln. op een totale boekwaarde van bijna €90 mln. per 1-1-2017.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- GOB grondverkopen en pachtinkomsten	11.689
- Dekking DU Rijks EHS	13.325
Totaal afwijking baten	25.014

Baten

GOB grondverkopen en pachtinkomsten

Zie toelichting bij lasten. Bij verkoop worden boekwinsten gerealiseerd. In de tweede helft van 2017 hebben nog een aantal verkopen plaatsgevonden welke niet voorzien waren bij Burap 2017, waardoor flink meer opbrengst/winst gerealiseerd is die weer ingezet wordt voor grondaankopen NNB.

Dekking doeluitering (DU) Rijks EHS

Het betreft hier de dekking van de afwaardering gronden (zie toelichting bij de lasten) en het verschil tussen de uitgaven en de inkomsten grondmutaties die gedekt worden uit de DU rijks EHS

